

snov vzeta iz domače zgodovine, njegovo socialno in miselno poezijo.

Konserviranje sadja in vsakojake povrtine za domačo uporabo. Spisal J. Zupanc. — Prišel je čas, ko imamo na vrtu dovolj povrtine in sadja. Mislim pa moramo na ono dobo, ko ne bo vsega tega. Zato bodo skrbne gospodinje založile svoje shrambe z raznimi sočivjem in sadjem za zimo. Kako to storiti, nam kaže knjiga: **Konserviranje sadja in vsakojake povrtine za domačo uporabo**, spisal J. Zupanc, dež. vinor. inštruktor v Ptuj, in katera se dobi pri njem. Cena ji je 1 K. Marljivi pisatelj nam je pripravil že 3. izdajo knjige, ki jo priporočamo vsem, ki ljubijo pozimi izpremembo hrane. Knjiga je praktično urejena in nas seznanja z raznimi načini vkuhanja v patentovanih kozarcih. Nebroj receptov bo služil izvrstno gospodinjam. Pisatelj tudi ni pozabil na pripravljanje likerjev in jagodnih vin, sadjevca in sadnega kisa ter konserviranja mesa. Knjiga ima mnogo tiskovnih pomot, a so glavne popravljene, tudi najdemo slovniške in jezikovne napake, a knjiga ne trpi na svoji vrednosti. Priporočamo jo najtopleje.

»Nauk o serviranju«. Izšla je znamenita, bogato opremljena strokovna knjiga »Nauk o serviranju«. Priznati moramo, da je ta knjiga neobhodno potrebna za Slovence sploh, zlasti pa za slovensko gostilničarstvo, ki dosedaj še ni imelo strokovnega slostva v slovenskem jeziku. Ker je knjiga poljudno pisana, razen tega pa v njo sprejetih 95 tabel z najrazličnejšimi vzorci in s 338 nazornimi slikami, se vsak prav hitro in lahko seznani z dandane po vsem svetu veljavnimi načeli in predpisi glede serviranja. Slovincem nam te vrste knjig primanjkuje. Knjiga je namreč v prvi vrsti namenjena gostilničarski obrti in zaradi tega ne bi smela manjkati v nobenem hotelu, v nobeni restavraciji in gostilnici, ki se peča s postrežbo odličnejših gostov in tujcev, imeti bi jo moral vsak natak, vsaka natakara, da se iz nje ob vsaki priliki lahko pouči o pravilni postrežbi, manjkati pa bi ne smela tudi v nobeni boljši hiši. Posamezna poglavja, kakor »Razvrstitev jedi pri obedih«, »Snaženje servisa in ravnanje z njim«, »Kako se mize pogrinjajo«, »Serviranje posameznih obedov«, »Slavnostna miza« in »Hotelski service« so namreč ravnotako veljavna za privatne hiše kakor za gostilnice. Zaradi tega bo marsikateri gospodinja s to knjigo ustrezno, ker bo dajala zaslonbo napram poslom, da, še več, našla bo v njej marsikatera navodila, ki jo bodo obvarovala večkrat občutne škode. Knjiga se ne peča samo s tem, kako se mora pri serviranju splošno nastopati napram gostom, bavi se tudi z vsemi pripravljalnimi deli, skratka ozira se na vse možnosti in daje za vsak slučaj zanesljiva navodila, tako, da je onega, kdor je znan z nje vsebino, le težko spraviti v zadrego. In priznati moramo, da je pri nas Slovincih zlasti ob raznih slavnostnih prilikah zaradi nepoznanja splošno veljavnih mednarodnih predpisov marsikdo v zadregi, pa naj si je že gostitelj ali tudi samo gost. Reči moramo zato, da smo s to knjigo storili korak naprej, da smo se tudi na polju postrežbe približali drugim narodom. Želeli bi le bilo, da bi se v tej knjigi uveljavljala načela in pravila glede postrežbe čim prej uvedla po vseh naših boljših hišah. Zlasti je samo priporočati, da si knjige ne preskrbe samo vse naše boljše gostilne in v teh postrežbi namenjeno osebje, marveč tudi vse naše boljše privatne hiše. V platno vezana knjiga se naroča, oziroma dobi pri »Deželni zvezi gostilničarskih združenj na Kranjskem« in pri upravnistvu »Gostilničarskega Vestnika«, Ljubljana, Gradišče 7, ter stane 5 K. Pošilja se samo proti naprej plačani naročnini ali proti poštenu povzetju. Za poštino se vračuna še 50 v, za povzetje pa 70 v.

Srednješolski vestnik.

**** Iz srednješolske službe.** V osmi čin. razred so bili pomaknjeni: profesorja Makso Pirnat in Fran Komotar na držav. gimnaziju v Kranju, profesorja Martin Majcen in Bogumil Remec na držav. gimnaziju v Novem mestu, prof. Josip Reisner na I. držav. gimnaziju v Ljubljani, profesor Josip Bučar na II. držav. gimnaziju v Ljubljani in prof. dr. Henrik Svoboda na držav. realki v Ljubljani. — Profesor na realki v Gorici, dr. Fran Hörburger, je premeščen v Linc, na njegovo mesto pa pride profesor Anton Schönbieler iz Radautza v Bukovini. Dalj menda niso mogli iti ponj. — Na Primorskem: V 8. čin. razred so bili pomaknjeni: Milan Begović na državni realki v Saplju; Artur Caprini na italijanskem državnem gimnaziju v Zadru;

Štefan Figurić na državnem gimnaziju v Pazinu; Viktor Kotowsky na državnem gimnaziju v Trstu; Kristofor Krile na državnem gimnaziju v Dubrovniku; Marius Kuschen na državni realki v Gorici; Albert Kurmanić na državni realki v Zadru; Valter baron Ljubibratić na hrvaškem državnem gimnaziju v Zadru; dr. Jožef Müller na državnem gimnaziju v Trstu; dr. Oton Paper na državni realki v Gorici; dr. Ernest Perić na državni realki v Zadru; Martin Zgrablić na državnem gimnaziju v Pazinu. — Na Koroškem: V 8. čin. razred sta bila pomaknjena: Jožef Hribar na državnem gimnaziju v Beljaku in Ludovik Nagele na državni realki v Celovcu.

**** Mestna višja realka v Trstu ne bo podržavljena.** Iz Trsta poročajo: Naučno ministrstvo je sklenilo, da se mestna višja realka v ulici Aquedotto ne bo podržavljala.

Politiški pregled.

*** Samo v Avstro-Ogrski mogoče.** Novi kraljevi komisar baron Skerlec, ki ima poverjeno nalogo uvesti na Hrvaškem redne razmere, še hrvaščine ni zmožen. In ta mož ima reševati hrvaško vprašanje!

*** Kroatini in rekrutni kontingent.** Na svoji avdienci v Lšlu je poročal vojni minister tudi o nameravanem zvišanju rekrutnega kontingenta. Cesar je odobril, kakor trdijo v poučenih krogih, Kroatinove predloge.

*** 3000 umetnih lesenih nog!** »Kölnische Zeitung« prinaša inserat, v katerem se razpisuje dobava 3000 lesenih nog za neko vojskujočo se državo. Ta država je ali Srbija ali pa Bolgarija. — Najbrže bo Bolgarija. To je blagoslov vojne!

*** Razpust štajerskega deželnega zbora.** Dunajski listi poročajo, da namreč vlada razpusti v jeseni štajerski deželni zbor. Od jugoslovanske političke strani zvemo, da vlada za sedaj nima tega namena, ampak da se na štajerskem pripravljajo na to, deželno upravo za daljši čas voditi eventualno tudi brez deželnega odbora.

*** Nemci so edini v boju zoper nas.** Društvo za nemštvo v inozemstvu (Verein für das Deutschtum im Auslande) je pred kratkim zborovalo v Duisburgu na dolnem Renu. Načelnik mu je državni minister v p. v. Heting. V minulnem letu je pristopilo v društvo 17.000 novih članov. Podpira se s prispevki nemštvo po vsem svetu, zlasti v Avstro-Ogrski, kamor je poslalo društvo lani 124.000 mark; posebno mu je bila pri srcu nemška stvar na Ogrskem, v Galiciji in v Bosni. Za nujno potrebo so spoznali zborovalci povišanje podpore na nemško-slovenski jezikovni meji. Poročilo o skupščini tega Slovenstva grozajočega društva končuje s pomenljivimi besedami: »Kot posebno razveseljivo bodi pribito, da društva ne podpirajo le evangelijski, nego tudi katoliški cerkveni krogi. In pri nas? Katoliški cerkveni krogi, stoječi v službi vladajočega nemštva, delujejo dosledno zoper našo »Družbo sv. Cirila in Metoda«.

Kranjske vesti.

— **Umrl** je dne 6. t. m. v ljubljanski bolnici tov. Josip Sedlak, nadučitelj na Jesenicah, v 46. letu svoje dobe po kratki, a mučni bolezni. — Pogreb se je vršil v četrtek popoldne izpred bolnične mrtvašnice na pokopališče k Sv. Križu. Tako rano umrlega tovariša so spremili k zadnjemu počitku tovariši z domače šole ter več ljubljanskih in okoliških učiteljev. Učitelji-pevci so mu v poslednji pozdrav zapeli dve žalostinki. — Ljubemu tovarišu in prijatelju, ki je ob težavnih razmerah ostal zvest svojim dolžnostim, bodi ohranjen najblažji spomin!

— **Umrla** je dne 1. t. m. Franja Janežičeva, učiteljica na dekliškem liceju v Ljubljani. Bodí ji blag spomin!

— **Pogreb Janka Petriča**, edinega sina našega tovariša Petriča v Šiški, ki je na tako tragičen način ponesrečil v Kamniških planinah, se je vršil v soboto popoldne ob veličastni udeležbi občinstva iz vseh slojev. Rajnika so pripeljali isti dan popoldne z Jezerskega na Koroškem v Spodnjo Šiško. — Pogreba se je udeležil šišenski »Sokol« in »Čitalnica«. Čitalničarji so zapeli pred hišo in ob razpotju žalostinke. Pri pogrebu je bilo zastopano S. P. D., profesorski zbor gimnazije, turisti. klub »Dren«, ki mu je pripadal tudi pokojnik, učiteljski zbor iz Šiške, več učiteljev iz Ljubljane in okolice in mnogo-brojno drugega občinstva. Pogreb ponesrečenca je zbujal splošno zanimanje, in malokatero oko je ostalo jasno, da se ni porosilo, ko je videlo zadnjo pot mladega bitja, ki mu je hrepenenje po divnem pla-

ninskem svetu vzelo mlado življenje in mu uničilo, kakor staršem zagrenilo — bodočnost, ob izgubi edinega sina. Naj bo pokojniku zemljica lahka!

— **Poročil se je** gospod Karel Riedl, nadgozdar in posestnik v Leskovcu z gospodično učiteljico Mimi Bavdekovo. Obilo sreče!

— **Dež. šolski svet v Ljubljani.** Iz seje dne 5. avgusta t. l. Imenovani so definitivno: za Polhov gradec Ana Kleinsteinova; za nadučitelja v Blatni Brezovici Josip Zakrajšek; za Golo Ana Vadalova; za Skocijan Josip Trobiš; za Dolenjo vas pni Ribnici Josip Jaklič; za Primskovo Marija Flandrova; za Rateče Josipina Sterlekarjeva; za Ribnico (deška šola) Alf. Završnik; za nadučitelja v Zagradcu Henrik Lobe; za učiteljico istotam Julija Berlanova; za Žiri Leopold Hladnik; za Cerklje pri Kranju Marija Piškurjeva. Nadučiteljsko mesto v Horjulju ter učni mesti v Kranju (deška šola) in na Savi se še enkrat razpišejo. — Začasno se vpokoji Marija Boletova v St. Vidu. — Učitelj Fr. Pirč se premesti z Ostrožnega Brda v Žužemberk. — Za ljudsko šolo v Kopanju se ustanovi ekspozitura v Spodnji Slivnici. — Sistemizira se novo učno mesto na ljudski šoli v Šmartnem v Tuhinjski dolini in poseben oddelek za oddaljene kraje šolskega okoliša iste šole. — Pravi učitelj na državni gimnaziji v Kranju, Vincenc Marinko, se definitivno namesti in dobi naslov profesorja. Dr. Milan Šerko se priporoča za definitivno namestitev v Novem mestu. Prof. Bogumil Remec dobi dopust kot vodja slov. trgovske šole. — Učitelj Adolf Sadar dobi dopust kot učitelj šole na prislilni delavnici, na II. mestni šoli pa se sistemizuje definitivno mesto ekstra statum. — Na ljubljanskih mestnih šolah se sistemizuje 6. mesto kateheta s šolskim letom 1913/14. — Stalno se vpokoji: Štipko Jelenc, nadučitelj na Dvoru, Eleonora Devova v Naklem in Ida Mallyjeva v Kranju, začasno pa Marta Andoljškova, učiteljica v Šiški, in Fr. Grajlund, učitelj v Kostanjevici. — Za trirazrednico v Mirni peči pa se ustanovi poseben oddelek za oddaljene kraje. — Odobri se nov disciplinarni red za dekliški licej v Ljubljani. — Za mesto geografa in historika na ljubljanski realki se sestavi terno predlog, na istem zavodu se sistemizuje drugo mesto kateheta. — Na ljudskih in meščanskih šolah v krajih, kjer so srednje šole, se odslej šolsko leto zaključuje isto-dobno.

— **Iz ljudskošolske službe.** Absolvirana učit. kandidatinja Marija Brežnikova pride kot volonterka na petrazredno ljudsko šolo v Novem mestu. — Provoznični učitelj na ljudski šoli v Borovnici Ivan Verbič je v isti lastnosti prestavljen na šestrazredno ljudsko šolo na Vrhniki in prov. učitelj na deški ljudski šoli v Sp. Šiški Ludovik Ivnik v enaki lastnosti na šestrazredno ljudsko šolo pri Devici Mariji v Polju. — V Zasipu je za l. 1913/14. dovoljen skupen ponavljalni pouk. — Za prov. učit. na petrazr. ljudski šoli v Leskovcu na Dolenjskem je imenovan abs. učit. kandidat Albin Zavrl. — Dosedanji prov. učitelj v Podkrajju Maks Gross je imenovan za prov. učitelja v Ledinah.

— **Na ljubljanskih ljudskih in meščanskih šolah** je bilo v minulnem šolskem letu 5693 otrok; lani je bilo 5666, predanjskim 5674 in pred tremi leti 5687 šoloobiskujočih otrok.

— **Okrajne učiteljske konference** se bodo morale tudi poslej vršiti redno vsako leto (§ 45. drž. šol. zak.). Le v izrednih, uvaževanja vrednih slučajih se sme v kakem okraju uradna konferenca opustiti, a le s privoljenjem naučnega ministrstva. — Konferenca pa se bodo morale vršiti le na sedežu okrajne šolske oblasti. V stalne odbore in v knjižnične odbore bo treba voliti toliko namestnikov, kolikor je odbornikov. — S tem torej, da se naj uradna konferenca odpravijo, ne bo nič!

— **Izobraževalni tečaji v Kranju.** Pripravljalni odsek, ki mu je mestni zastop poveril nalogo, da napravi načrt za izobraževalne tečaje, se je resno lotil svojega dela. Odsek se hoče potruditi, da uredi zadevo tako, kakor bi najbolje odgovarjala krajevnim potrebam mesta Kranja, okolice in Gorenjske sploh. Za danes naj poudarjamo, da so izobraževalni tečaji v prvi vrsti namenjeni za preproste sloje, ki jim gnotne razmere ne pripuščajo, da bi svoje otroke pošiljali v druge kraje, da bi tam nadaljevali svojo izobrazbo. Kajpada se razume, da je pri teh tečajih sploh vsakdo dobrodošel. Naše mnenje je, da je mestni zastop pravo pogodil, da se je zavzel za to zadevo in sklenil tudi gnotno prispevati, da se omogočijo izobraževalni tečaji, ki so uvedeni tudi po drugih malih mestih in povsod jako dobro uspevajo.

— **Na Kranjski kmetijski šoli** na Grmu se prične letoletna in zimska šola novembra meseca. Za kranjske mladeniče je razpisanih 36 prostih mest. Plačujoči učenci plačujejo v letni šoli 300 K, v zimskem tečaju pa 150 K. Nekolkovane prošnje je poslati ravnateljstvu imenovane šole do 15. septembra t. l. Tam se dobe tudi natančnejša pojasnila.

— **Popravek.** V napisu na spomeniku tovariša Frana Del-Cotta se glasi 3. verz (vrstica): napredka, svobode ljubitelj; torej odpade besedica »delo«.

Štajerske vesti.

— **Okrajna učiteljska konferenca za okraja Gornji grad in Vransko** se je vršila dne 26. julija t. l. v Mozirju. Navzočih je bilo razen gospoda predsednika 61 učnih oseb. Po prav presrečnem pozdravu in ožigosanju tistega dopisuna, ki je navsve toval v novinah, naj referenti gledajo, da konferenca ne bo trajala predolgo, otvori konferenco s pozivom, da zaključijo navzočniki najvišjemu in najboljšemu zaščitniku naših šolskih postav prav krepki trikratni: Živio! Navzočniki so se odzvali temu z vsem navdušenjem. Na to čita predsednik svoj referat o nadzorovanju šol v obeh okrajih ter daje prav primerne mišljaje glede uspešnega napredovanja v šolskem pouku iz raznih predmetov, opominja navzočnike, naj mikdar pri pouku ne spuščajo npravnstvene vzgoje. Splošno je bil prav zadovoljen s šolskimi uspehi. — O temi: »Pomen in ustroj kmetijskih nadaljevalnih tečajev za šoli odraslo mladino« poročal je tov. Lorber iz Braslovč jako temeljito. V debato je poseglo več na ta predmet posebno pripravljenih učiteljev. Da bi le vsi za povzdigo kmetijstva stavljeni predlogi ne ostali glas vpijočega v puščavi, kakor je to pri nas navada! — »Kako se naj v ljudski šoli obravnava ustavoznanstvo?« Poročal je tovariš Pavel Flerč iz Letuša. Pray vrlo mu je pomagal pri tem tov. Pulko iz Gorice. Vsa predavanja so bila sprejeta pohvalno in z odobravanjem. Drugih navadnih šablonskih zadev ni vredno omenjati, posebno ker se z njimi navadno le trati pri takšnih uradnih konferencah zlati čas. V stalne konferenčne zbornice so izvoljeni za Vransko: Kramar in Jakše; za Gornji grad: Kocbek in Kelc. Velik dokaz simpatije do šolstva od višjih oblasti. Prav živahno debatiranje je nastalo pri točki: predlogi in želje udov. Tov. Kocbek je stavil predlog za izboljšanje učiteljskih plač, ki je bil soglasno brez vse debate sprejet. Hujši spor je nastal med predlogi tov. Flerčeta, ki je priporočal sprejetje šolske knjige »Moja prva čitanka« od Krulca, kar je tudi g. nadzornik prav toplo priporočal, in tov. Kelca, ki je priporočal »Moje prvo berilo«, sestavljeno od tov. K. Widra. Po mnogih pro in kontra je bil z veliko večino sprejet predlog Kelčev, a vladni predlog odklonjen. — Gospod nadzornik se zahvali končno vsem za njihov trud, vztrajnost in poštvovalnost, želeč vsem prav prijetne počitnice! Njegov namestnik Kocbek se mu pa v imenu navzočih zahvali za nepristransko vodstvo konference in mu želi, da bi naše konference vodil še tako objektivno in ljubeznivo mnogo let! S tem je bila od 9. ure dopoldne do 2. en četrti ure popoldne trajajoča konferenca zaključena.

— **Uradna učiteljska konferenca za slovenske in utrakvistične šole okrajev Slovenji Gradec, Marenberg in Soštanj** se je vršila dne 19. julija 1913 v slovenjgraški okoliški šoli. Navzočih je bilo 68 učiteljev, ozir. učiteljic, pa tudi nekatere učiteljice ženskih ročnih del so bile prisotne. Konferenco je vodil c. kr. okrajni šol. nadzornik Alojzij Schechel, ki je prijazno pozdravil navzoče, se spominjal jubileja pragmatične sankcije ter presvetlemlu vladarju in vsej hiši Habsburški zaklical trikratni »Slava!«, v čemer je učiteljstvo navdušeno soglašalo. Za svojega namestnika je imenoval šol. ravnatelja Vrečka. G. nadzornik se je spomnil tudi dveh pred kratkim umrlih tovarišev, namreč ravnatelja Jožefa Barleta in nadučitelja Martina Matekoviča, ki sta bila vestna in marljiva učitelja. Navzoči so njih spomin dostojno počastili. Enako se je spomnil dveh v tekočem preminulih članov okrajnih šol svetov, ki sta bila vedno prijatelja šole in učiteljstva, in sicer g. nadpoštarija E. Golla v Slovenjem Gradcu ter R. Sonsa, veleposestnika v Breznem, marenberškega okraja. Spomin teh rajnikov je učiteljski zbor tudi primerno počastil. — Kot zapisničarja sta fungirala tov. Goll Josip in gč. Vidmar Ivanka, oba iz Vuzenice. — Poročilo g. nadzornika o stanju šolstva, o posameznih učnih predmetih, o administrativnih zadevah itd. je bilo jako obširno, temeljito in zanimivo. O temi: Kako neguj učitelj ugled svojega stanu